

Debatt – tydligt syfte saknas i företagens hållbarhetsarbete

Bristen på koppling mellan värdeskapande för aktieägarna och arbetet med hållbarhetsfrågor gör att vi misstänker att det saknas verklig insikt och därmed engagemang.

Skamvrån är platsen för det företag som inte bryr sig om hållbarhet. Det förstår nästan alla noterade företag och därför lägger de ut texten i detta ämne i årsredovisningarna, både utförligt och till synes engagerat. Årsredovisningarna är ju de dokument där bolagets befintliga ägare och blivande ägare kan bilda sig en uppfattning om verksamheten. Vill jag äga aktier i detta bolag?

Vid vår läsning i juryn av årets rapporter ser vi just detta, hållbarhetsredovisningarna är långa, utförliga och fulla av goda intentioner. Ändå förvånas vi över att så många bolag verkar sakna förståelse för frågorna i grunden.

Många bolag snävar in hållbarhet till att betyda omsorg i klimat- och miljöfrågorna. Men hållbarhetsbegreppet rymmer så mycket mer. Den vedertagna betydelsen av hållbarhet innefattar hur företagen arbetar med miljömål, antikorruption, arbetsmiljö, mänskliga rättigheter och mångfald, alltså en helhetssyn på ansvarsfullt företagande. Många bolag fjärrmar sig från att ta ett helhetsgrepp utan tror att det räcker med miljöfrågorna.

Ett annat misstag vi ser är bristen på koppling till den egna affärsverksamheten. Bolag som skriver utförligt om växthusgaser eller antikorruption måste också peka på vad det innebär för det egna företaget. Bolagen ger mest intryck av att vilja framstå som progressiva och förstående. Men de verkar inte förstå att korruption eller havens uppvärmning påverkar dem själva. De agerar som om sådant är något tråkigt som bara drabbar andra och samhället i stort.

Några exempel. För bolag i bygg- och fastighetsbranschen innebär det förändrade klimatet ökad risk för översvämningar och orkaner samtidigt som möjligheten att hålla igång byggsäsongen längre över året har ökat här uppe i Norden. Juryn skulle alltså vilja se att bolagen för de externa intressenterna beskrev den direkta kopplingen till hur olika klimatfrågor påverkar den egna verksamheten i form av risker och möjligheter.

Eller ta korrupsionsfrågorna för de stora internationella exportföretagen. Varför är korruption dåligt för dem? Jo för att det fördröjer eller fördyrar etableringar på nya marknader, ger konstiga incitamentsstrukturer etc. Omvänt betyder avsaknad av korruption på en marknad att investeringen snabbare går att räkna hem och varuförsörjningen underlättas. Hur dessa samband slår för det enskilda företaget skulle vi gärna vilja läsa mer om i deras egen årsredovisning.

I andra sammanhang är faktiskt bolagen väldigt duktiga på att koppla ihop orsak och verkan. Kundnöjdhet är ett sådant exempel. Med nöjda kunder säljer man mer och risken för att kunderna lämnar företaget för en annan leverantör minskar, vilket de flesta företag gärna utvecklar och beskriver bra. Eller hur trivseln för medarbetarna påverkar sjukfrånvaro och andra kostnader för företaget. Här är årsredovisningarna föredömligt tydliga.

Med andra ord, med ett mera analytiskt förhållningssätt i hållbarhetsfrågornas alla dimensioner skulle företagen kunna öka förståelsen och insikten om varför energibesparing och jämställdhetsinitiativ är bra för det enskilda företaget. Nu sägs det bara att det görs – inte varför.

Juryn är inte ensam om att sakna kopplingen. Susanne Arvidsson, docent i företagsekonomi vid Lunds Universitet, har undersökt hållbarhetsredovisningen för de 30 största börsföretagen. Hon konstaterar att ”storföretagen fortfarande [är] dåliga på att koppla hållbarhetsarbetet till själva värdeskapandet... Med andra ord, att förklara hur de tjänar pengar på att jobba med hållbarhet.” (SvD 15/9–17)

Men varför bryr vi oss i juryn så mycket över denna brist på koppling. Det viktiga är väl att bolagen gör något? Aktiekursen och utdelning är väl ändå det viktigaste?

Men det är just det som är problemet. Bristen på koppling mellan värdeskapande för aktieägarna och arbetet med hållbarhetsfrågor gör att vi miss-tänker att det saknas verklig insikt och därmed engagemang. Utan engagemang riskerar frågorna att halka ned på dagordningen när media vänder blicken åt ett annat håll eller något annat större internt problem i företaget kräver uppmärksamhet istället.

Men då får väl hållbarhetsfrågorna halka ned, säger den cyniske. Vi tror att det skulle vara förödande eftersom frågorna är så viktiga och avgörande för den globala utvecklingen.

”Bristen på koppling mellan värdeskapande för aktieägarna och arbetet med hållbarhetsfrågor gör att vi misstänker att det saknas verklig insikt och därmed engagemang.”

För att kunna fortsätta på denna väg tror vi att företagen måste börja i rätt ända och det med att först analysera och utveckla sitt hållbarhetsarbete på hemmaplan. Alltså att på djupet analysera och förstå varför man ska driva ett ansvarsfullt företagande i Sverige och agera i enlighet därmed. Inte bara pliktskyldigt följa en modetrend utan eget engagemang. Bolagen kan visa att antikorrupsionsarbete och mångfald är lönsamt.

Den svenska modellen för bolagsstyrning har mycket gått ut på att företagen själva, utan tvingande lagstiftning, ska sköta sina företag på ett sätt som är bäst för aktieägarna och samhället i övrigt. Det är en modell som länge fungerat väl men som kräver att det finns ägare som känner ett ansvar för samhället. I en alltmer globaliserad värld där ägarna ibland saknar lokal anknytning, blir det därför viktigt att styrelsen vågar ge bolagsledningen stöd att driva arbetet med hållbarhet.

Därefter kan bolagen på ett övertygande sätt även verka på EU-nivån, tillsammans med företag från andra länder, och visa på vilka lösningar vad gäller hållbarhet som är möjliga utan att tvinga in alla i en och samma mall. Merparten av de svenska företagen har egentligen inget att skämmas för. Sverige är ofta förebild, speciellt när det rör sociala frågor. Samtidigt kan ett frivilligt europeiskt samarbete bidra till att svenska företag slipper utsättas för mer av sådana EU-regler som passar illa för våra förhållanden.

En del framtidsanalytiker förutser jordens snara undergång. Men de flesta andra tror att samhällsutvecklingen går att vända till en mer hållbar, ansvarsfull utveckling om vi bara bestämmer oss. Om näringslivet klarar det utan större politisk inblandning återstår att se. Vi tror att det går, men då måste företagen lyfta sig i håret!

Juryn: Sussi Kvart, Peter Benson, Sophie Nachemson-Ekwall, Meg Tivéus